

Tvorivé písanie

Názov predmetu	Tvorivé písanie				
Názov ŠVP	Nižšie stredné vzdelávanie – 2. stupeň základnej školy				
Názov ŠkVP	Škola pre život				
Stupeň vzdelania	Nižšie stredné vzdelanie				
Forma štúdia	denná				
Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk				
Časový rozsah výučby					
Ročník	5.	6.	7.	8.	9.
Rozsah výučby ŠVP	-	-	-	-	-
Rozsah výučby ŠkVP	1	-	-	-	-
Spolu týždenne	1	-	-	-	-
Spolu ročne	33	-	-	-	-

1. Charakteristika predmetu

Tvorivé písanie tvorí integrálnu súčasť slovenského jazyka a literatúry. Tento predmet je prostriedkom tvorivého vyučovania prostredníctvom motivačných činností s využitím a uplatnením obrazotvornosti, pozornosti, empatie a prosociálnosti žiakov. Je prostriedkom rozvoja komunikačných zručností v dynamickom interaktívnom procese a v prirodzenom kontexte motivujúci k hre a originálnej manipulácii s jazykovým materiálom, k odhaľovaniu bohatstva jazyka a produkcii textov.

Tvorivé písanie explicitnejšie i implicitnejšie ovplyvňuje všetky komunikačné rečové zručnosti a kompetencie a stimuluje aj využívanie kreativizačných a motivačných stratégií.

Pre potreby školskej praxe vo vzťahu k predmetu slovenský jazyk a literatúra na základných školách sa preto pokúsime vymedziť tvorivé písanie korelačne:

- prostredníctvom vzťahu k rozvoju písania,
- k pestovaniu literárnych kompetencií,
- k charakteru vyučovacej aktivity a učenia (sa), ako aj vzťahu tvorivého písania k tvorivosti a motivácii žiakov
- k rozvoju osobnosti učiaceho sa.

Vzdelávací obsah Tvorivého písania je rozdelený do 4 tematických okruhov:

- Verše naopak (8 hodín)
- Nie je oko ako oko (7 hodín)
- Život na papieri (6 hodín)

- Nožnicami proti prúdu (12 hodín)

- Tvorivé písanie vo vzťahu k písaniu

Cvičenia tvorivého písania motivujú učiacich sa k hre so slovom, vedú ich k tvorivej manipulácii s jazykovým materiálom, stimulujú ich “uvedomovať si” jazyk, kultivovať asociatívne myslenie, generovať nové, netriviálne slovné spojenia a aktivizovať slovnú zásobu.

Súčasne ich učia uvedomovať si význam slov, hľadať adekvátne lingvistické a štylistické riešenia vlastných komunikačných smerov tak na úrovni lexikálnej, ako aj syntaktickej a štylistickej. Prehľbujú aj expresívnosť ich vyjadrovania.

Rôznymi štruktúrovanými postupmi, čiastočne kontrolovanými a otvorenými technikami im umožňujú produkovať kratšie texty “lyrického” či naratívneho charakteru, vedú ich krok za krokom k pokusom o vlastnú “tvorbu”.

Tvorivé písanie teda pomáha učiacemu sa vyjadriť to, čo chce, a tak, aby mu čitateľ správne rozumel. Kultivuje nielen jeho autorský štýl, ale učí ho aj lepšie rozumieť textom iných.

- Tvorivé písanie vo vzťahu k pestovaniu literárnych kompetencií

Techniky tvorivého písania pripravujú čitateľa na vnímanie umeleckého textu tým, že využívajú jeho intuitívne estetické cítenie a predstavivosť. Vedú ho k vnímaniu jazyka umeleckého diela z pohľadu tvorcu, z pohľadu vlastnej produkcie textového materiálu a pomáhajú zvýšiť jeho citlivosť na obraznú povahu literárneho textu. Učia ho byť aktívnym účastníkom pri dekódovaní textu prostredníctvom jeho pretvárania, resp. dotvárania, “vpisovania sa” doň, a tým mu otvárajú cestu k chápaniu textu “zvnútra”. Na základe komparácie ho učia vnímať vlastný výtvor z rôznych uhlov pohľadu.

Prostredníctvom usmerňovaného procesu tvorby a konfrontácie s literárnym textom techniky tvorivého písania pomáhajú učiacim sa pochopiť základy umeleckých postupov a prostriedkov, funkciu estetického ozvláštnenia, obsahovosť formy, pripravujú učiacich sa na vnímanie estetických hodnôt a v poslednom rade kultivujú aj ich záujem o čítanie.

- Tvorivé písanie vo vzťahu k charakteru vyučovacej aktivity a učenia (sa)

Pri aplikácii tvorivého písania v edukačnom procese východiskovým princípom metodicko -organizačných štruktúr a foriem vyučovacej aktivity je zameranie na procesnú stránku tvorby. Dôležitým teda nie je len výsledok činnosti, jej finálny produkt, ale aj **proces**, ktorý k nemu vedie.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

a) spoločenské

- integrovať jazyk a literatúru
- pestovať obrazotvornosť
- kultivovať čitateľa
- učiť myslieť
- učiť počúvať samých seba, svoje zmysly
- podporovať vnútornú motiváciu a zaangažovanosť na vlastnom učení sa
- byť prostriedkom sebapoznávania, sebvýjadrenia a sebarozvoja

- odstraňovať bariéry a rigiditu
- byť dielňou a herňou
- demokratizovať vzťah učiteľ–žiak
- pôsobiť ako antimanipulatívum
- dopĺňať, odľahčovať a dynamizovať jestvujúci systém

b) inštitucionálne

V edukačnom procese pôjde o novinku, ktorá sa vzťahuje na konkrétneho jedinca a jeho najbližšie okolie. Definícia tvorivosti hovorí o intencionalite, t. j. o zámernej činnosti smerujúcej k tvorivej aktivite z vôle konajúcej a povyšujúcej tvorivosť na štýl života, ktorý je opakom konzervatívneho uznávania zabehaných právd, je liekom proti pasivite, rezignácii.

Podľa viacerých autorov za základ tvorivého myslenia sa treba považovať divergentné myslenie, ktorého podstatou je rozmanitosť v hľadaní a posudzovaní riešení, objavovanie nových spôsobov riešenia úloh, pohotová produkcia alternatív.

Pre divergenciu v myslení a všeobecne pre tvorivosť je príznačná originalita (schopnosť nachádzať a formulovať novú myšlienku, nápad), fluencia (schopnosť pohotovo vytvárať čo najviac produktov a riešení), flexibilita (schopnosť pohotovo meniť uhol pohľadu na problém, schopnosť prekonávať návyky) a elaborácia (schopnosť domyslieť úlohu do podrobnosti, schopnosť rozpracovať myšlienku alebo nápad). Tvorivosť je podmienená aj ďalšími faktormi, ako je senzibilita (schopnosť rozoznať problémy a intenzívne ich vnímať), redefinícia (schopnosť prepracovávať to, čo už bolo vytvorené), intuícia (poznávanie vnuknutím, vycítením bez náležitého rozumového zdôvodnenia), obrazotvornosť a fantázia.

K osobnostným rysom, podmieňujúcim tvorivosť patri tolerancia voči dvojznačnosti (schopnosť vnímať viac variantov, nespokojnosť s jednoznačným výkladom), ochota riskovať, preferencia zmätku, oddialenie uspokojenia, vytrvalosť a odvaha.

Tvorivé písanie spĺňa základné atribúty tvorivého vyučovania. Na rozdiel od tradičných metodických postupov, ktoré kladu doraz predovšetkým na algoritmické, analyticko-syntetické, induktívno-deduktívne myšlienkové operácie, tvorivé písanie aktivizuje u žiaka aj intuitívnosť, predstavivosť a hľadanie originálnych

riešení. V procese tvorivého písania učitelia sa vychádzajú z introspekcie, zo skúmania vlastných skúseností, generujú nové asociácie a autentické výpovede, ktoré napomáhajú jeho seba aktualizácii a kultivovaniu jeho divergentného myslenia.

S tvorivým vyučovaním úzko súvisí aj otázka vnútornej motivácie učiacich sa.

c) špecifické (vzdelávacie a výchovné)

- získavať istotu a sebadôveru v písomnej produkcii
- eliminovať obavy z písania
- odhaľovať nevšedné vo všednom
- pestovať obrazotvornosť
- kultivovať čitateľa
- učiť myslieť
- učiť počúvať samých seba, svoje zmysly
- podporovať vnútornú motiváciu a zaangažovanosť na vlastnom učení sa
- byť prostriedkom seba poznávania, seba vyjadrenia a sebarozvoja

3. Výchovné a vzdelávacie stratégie

v oblasti identifikácie a riešenia problémov:

- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- tvorivo pristupovať k riešeniu daných úloh
- korigovať nesprávne riešenia problému
- riešiť úlohy zamerané na rozvoj porozumenia a komunikačných zručností

v oblasti sociálnych a komunikačných kompetencií:

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- rozvíjať kvalitu spôsobilosti
- rozvíjať a posilňovať čitateľskú gramotnosť
- klásť dôraz nielen na umelecký text, ale aj vecný text
- zamerať sa na čítanie s porozumením (napr. zážitkové čítanie, informatívne čítanie)
- rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- motivovať k hre a originálnej manipulácii s jazykovým materiálom, k odhaľovaniu bohatstva jazyka a k produkcii kratších textov poetického či naratívneho charakteru
- nástroj formovania literárnej kompetencie, ktoré menia čitateľa z recipienta na spolutvorcu textu s využitím umeleckého čítania a imaginácie
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení
- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach

4. Hodnotenie predmetu

Tvorivé písanie bude predmetom, ktorý sa **nebude klasifikovať** a to v zmysle Metodických pokynov č. 22/ 2011. Žiaci budú priebežne motivovaní slovným povzbudením pozitívneho charakteru, istým hodnotením bude aj prezentácia prác v priestoroch školy a v školskom časopise.